

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrta leta K 250. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljstvo na uredništvo in upravištvo Ljubljana, Šelomburgova ulica št. 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 30 vinarja, pri trikratni po 27 vinarja, pri šestkratni po 24 vin., pri celoletnih objavah po 22 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Strahovlada v Sloveniji.

Kakor in veličastno se je vršila splošna stavka v Sloveniji brez vsakršnih dogodkov, ki bi povzročali nemire ali nered, torej povsem dostojno, vendar se je pričelo obsežno preganjanje, zapiranje in suspendiranje vodilnih in drugih sodrugov od strani vlade. Belgrajska vlada je namreč sklenila, da hoče zatreti delavski pokret v Jugoslaviji, zato hoče dvigniti obtožbo proti vsakomur, ki ga kdo zatoži iz kakršnikoli razlogov. Cela vrsta jugoslovanskih državljanov že tiči v preiskovalnih zaporih, kamor jih je spravila nedemokratska vlada, kateri tako pridno sekundira podpredsednik slovenske deželne vlade dr. Žerjav in njegova liberalna stranka, ki je gojila v svojih vrstah pravo policajstvo in denuncijantstvo.

Delavstvo po drugih državah ima svobodo; demokratizem vlada povsod, pri nas pa neumni srednjeveški terorizem. Toda kakor je strlo delavstvo tiranstvo po ostalih deželah, tako bo strlo tudi belgrajsko vlado in slovensko liberalno stranko, to kugo slovenskega naroda.

Umljivo je, da jugoslovanski proletarijat ne bo prenašal krivic, ki pričajo o popolni nesposobnosti vladajočih avtoritet. Proč s temi ljudmi, proč s terorizmom, narodu pa svoboda! Za tem smo šli doslej in za tem geslom pojdemo tudi vbodoče. Gospoda v Belgradu se pa jako moti, če misli, da se s takimi pomočki da zatreti naravni razvoj, v katerem igra proletarijat glavno vlogo po vsem svetu. Takih nasilnosti ne more prenesti noben narod.

Tudi napredek!

Kdor čita in veruje temu, kar pišejo glasila „Jugoslovanske strokovne zveze“ in „Narodno socialne zveze“, je gotovo prepričan, da je vse slovensko delavstvo v teh organizacijah. Mi, ki te demagoge dobro poznamo in vemo, da so vse te krščanske in narodne zveze le na papirju, nas to ne vznemirja. Da je temu tako, nam pravi „Naša moč“, glasilo klerikalnih delavcev, katera naznanja svojim ovčicam, da bode vsled „vedno naraščajočega članstva“ „Naša Moč“ izhajala, namesto vsak teden, dvakrat na mesec.

Kdo si upa trditi, da ni to tudi napredek! Raziika je le ta, da namesto, da napredujejo klerikalne organizacije — napredujejo naše, razredne strokovne organizacije, katerih glasilo „Delavec“ je v tem letu zvišal svojo naklado od 8000 na 19.000 izvodov. Še slabše, kot krščanskim se godi narodnim zvezam — katere med delavstvom sploh v poštev ne pridejo.

Da, da, gospodje, minuli so fisti časi, ko se je slovenske delavce lahko pitalo s krščanskimi in narodnimi frazami. Slovensko delavstvo se zaveda časa, v katerem živi, in ve, da je edina njegova zaslomba razredna delavska organizacija, kateri se je pridružilo. Tudi to je napredek.

Sodrug!

Stranka izdaja že štiri mesece lep, preprosto in razumljivo pisan tednik „Ljudski glas“, ki je sicer namenjen pred vsem kmečkemu proletarijatu, a ga bo z velikim pridom bral tudi tovarniški delavec. List je zelo mnogovrsten in se krepko poteguje za naše teptane pravice, zato naj ne bo proletarske družine brez „Ljudskega glasu“. Pozivljemo vas na obilno naročbo, le tako se bo list še povečal in polepšal. Stane 4 K 50 v za tri mesece.

Naredba poverjeništvu za socialno skrbstvo o podporah nezaposlenih.

V zmislu člena 3., drugega odstavka, naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 23. junija 1919, št. 536 Ur. l., se glede podpor nezaposlenim odreja to-le:

§ 1.

Rudarjem je zopet dovoljevati podporo od dne, ko se oglase pri občini.

§ 2.

Rudarjem, ki so se vrnili iz Banata, je dovoliti podporo od dne, ko so se vrnili domov.

§ 3.

Naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 22. julija 1919.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjeništvu za socialno skrbstvo.

Iz stavbinske stroke.

Zveza stavbenikov, zidarskih in tesarških mojstrov v Ljubljani je ugodila delavskim zahtevam, in sicer je dovolila 20 % poviška temeljnega zaslužka od 15. julija 1919 dalje. Na pogajanjih so delodajalci pripoznali zaupnike, kateri imajo nalogo poravnati vse nastale spore med delavci in delodajalci. Delodajalci obljublajo, da ne bodejo nasprotovali organizaciji, organizacija pa je obljubila, da bo skušala spraviti v sklad njihove interese. Ob ti priložnosti opozarjamo na to dotične delovodje, ki se še vedno ne morejo sprijazniti z delovanjem organizacije, daši je razvidno, da se organizacija poteguje direktno za njih koristi. Zatorej so tudi njih vrste v naši organizaciji, kjer bodo vedno našli zaslombe; torej naj ne nasprotujejo in naj skušajo delavskim zapnikom iti na roko.

Pogodba je veljavna za vse razmere letošnje sezone, tudi v slučaju, če bi se življenjske potrebščine znižale. Potom organizacije je delavstvo pridobilo lep napredek, zato pa pozivljamo delavstvo, da skuša pridobiti tudi one mlačneže, ki uživajo naše pridobitve, a se ne brigajo za organizacijo. Dolžnost naša je, da pridobimo vsakega stavbinskega delavca v našo

organizacijo, da bo boj lažji. Pripravljati se moramo za prihodnje leto, ko se razmere malo uredi. Naj ne bo izdajalca med nami!

Obenem vas še opozarjamo, da se držite strogo osemurnega dela, da ne bo vedno pritožbe, da se med delom hodi brez vprašanja po svojih opravkih in poslušajte zaupnike. Pazite na verizarje in druge vojne oderuhe, da ne bodo ponovno izrabljali teh ubogih vinarjev, katere smo si pridobili v senci bajonetov buržoazije.

Dne 20. julija 1919 se je vršil shod v Bizoviku, na katerem sta poročala sodruga Košic in Nachtigall o pomenu strokovne organizacije in o solidarni stavki. Poročevalca sta žela navdušeno odobravanje tudi od strani kmečkega ljudstva, katero se je v velikem številu udeležilo shoda. Vidi se, da se ljudstvo na deželi tudi zaveda in da simpatizira z idejami socializma.

Dne 27. julija 1919 se je vršil shod naše stroke v Škofji Loki ob 9. uri dop. Ker so tam najboljši sodrugi zaupniki morali odriniti v vojaško službovanje, je bila nevarnost, katero so razširili nekateri sumljivi elementi, da se podružnica razpusti. Izvolilo se je nove zaupnike, da podružnico poživijo; priporočalo bi se tamkajšnjemu delavstvu, da se bolj zanima za svojo organizacijo in da ne gre na led onim koristolovcem, ki ne gledajo na drugo, kakor da bi delavske vrste razdelili in uživali sad njih nespornosti.

Isti dan popoldne se je vršil shod v Kranju, na katerem se je dala podlaga prvemu občnemu zboru, tamkajšnje delavstvo se prav zanima za našo organizacijo, kar je razvidno iz očitnega odobravanja sodrugu Košicu, kateri je predaval o pomenu strokovne organizacije ter o zadržanosti meščanskih strank do delavstva. — Nato je sodrug Nachtigall poročal o delovanju organizacije, kar so navzoči z odobravanjem vzeli na znanje.

Dne 15. avgusta t. l. se bo vršila redna skupščina osrednjega društva v „Mestnem domu“ v Ljubljani. Poročalo se bo na njej o polletnem računskem zaključku in o splošnem društvenem delovanju.

Dopisi.

V Mežiški dolini se nahaja v Prevaljah manjše vrste papirnica, ki je last grofa Turna. Grof Turn je tukaj dobro poznat kot veleposestnik, še bolj pa je poznat kot slab plačnik. Delavke te papirnice prejemajo po 5, delavci pa po 10 K dnevne plače. Delavke in delavci bi gospodu grofu bili gotovo hvaležni, če bi le-ta hotel povedati, kako je dandanes s 5 ali 10 K mogoče živeti. Staviti gremo sto proti eni, da gospodu grofu taka bagatela od daleč dnevno niti za smotke ne zadosutje. No, kolo časa se vrti, prišel bo tudi konec grofovskemu oderuštju. — Pošta se je v zadnjem času, kakor znano, hudo podražila, da bi pa tudi skrbela za redno dostavljanje časopisov in pisem, pa ne. Liste na primer dobivamo po tri ali štiri dni prepozno. Pred vojno smo dobivali pošto

dvakrat na dan, sedaj pa vsak drug dan. Čuden napredek! Velik vzrok klavernih poštnih razmer pri nas so tudi slabe plače voznikov, ki seveda hočejo živeti. In ker jim poštna uprava noče plačati, si raje iščejo druga opravila. Skrajni čas je že, da merodajni krogi tukaj napravijo red. — Ne smem tudi zamolčati, da nam siaba prede s tobakom. Opažati je neke protekcije v tej zadevi in kar je najbolj obsodbe vredno, razvila se je s tobakom pravcata verižna kupčija. Želeti bi bilo, da se namenjena množina razdeli tudi med trafikante v okolici. Pričakovali smo namreč, da vsaj tobaka ne bomo sradali. Izkazalo pa se je, da nam tudi z novo trafiko gospoda Rozmana ni pomagano. — Ustanovilo se je v Črni društvo za podpiranje šolske mladine. Prav tako! — V „Slovenca“ nekdo očita našim rudarjem, da so se držali ob priliki prireditve veselice za vojne invalide rezervirano. Posneti je tudi, da je dopisniku žal, da niso vsi rudarji bili v vojni za — staro Avstrijo! Ne, gospodine, invalidom smo vedno pripravljene pomagati, bizantinizma pa ne ljubimo, fraz pa tudi ne. — Stavka dne 21. julija t. l. se je pri nas obnesla inenitno, delo je počivalo popolnoma.

Shod velenjskih rudarjev. Dne 27. julija so imeli Velenjski rudarji v rudniški čakalnici svoj strokovni shod, na katerem je poročal sodrug Marn, strokovni tajnik iz Celia. Razložil je pomen in koristi strokovnih organizacij. Sodrugi rudarji so ga prav pazno poslušali, kar je znamenje, da so se zelo zanimali za njegova izvajanja. V Velenju se je ugnezdila neka agitacija zoper delavnost naše organizacije, c osebi klerikalnega petelina Zajca, ki hujska in ruje, kjer le more. Pa vse to mu prav nič ne bo pomagalo. Nasprotno, vsi rudarji, kar jih stoji še izven naše strokovne organizacije, bodo pristopili. Ako pa zmešani Zajec ne bo miroval, naj potem ne javka, če se mu bo stopilo na prste. Sklenilo se je, tudi sklicevati redne mesečne shode. Rudarji so se, prav vneti za pošteno in dobro stvar, mirno razšli, pogovarjaje se o nezaslišanem terorizmu in podlem natolcevanju nasprotnikov delavskih interesov.

Soboslikarji in pleskarji v Brodu ob Savi se nahajajo v stavki. Naj izmed soboslikarjev in pleskarjev v Sloveniji nihče ne potuje v Brod ob Savi.

Na Fali je, kakor smo zadnjič poročali, stopilo delavstvo električnih naprav v stavko. Da se ne napravi kaka škoda, so delavci stroje ustavili in kakor je pri takih prilikah navada, so postavili sem in tja kako stavkino stražo, ki pa jo nihče drugi ni opazil kakor gospod Pahornik. Humanega gospoda je to očitno bodlo v oči. Ukrenil je takoj vse korake, da je prišlo 8 orožnikov iz Maribora. Niso pa imeli prav nikakega drugega opravila, kakor čakati na kosila in večerje, ki pa so bili nekoliko drugačne kakor pa hrana delavcev. Most so zgradili, kar pa delavcev ni ženiralo, vozili so se preko Drave v čolnih. Drugače nihče izmed delavcev ni šel blizu. Orožniki so se sami čudili, kajti o vsem nasilstvu delavcev, o katerem se jim je pripovedovalo, ni bilo ne duha ne sluha. Med tem se je gospod Pahornik seveda podal v Maribor k okrajnemu glavarju dr. Lajnišiču. Ko je bil sodrug Tokan pozneje istotako pri okrajnem glavarju, je izvedel, kaj mu je gospod Pahornik natvezil. Delavce je na okrajnem glavarstvu naslikal kot pravcote nasilneže, med katerimi se baje nahaja nekaj rovarjev, katere je treba spraviti preko meje. Ko so delavci ustavili stroje so baje zasedli celotne naprave in pretili nekemu obratnemu vodji, da ga vržejo v turbino. Resnici na ljubo bodi povedano, da so trije individui v ose-

bači nekili višji paznikov svoj umazani posel stavkolomcev brez najmanjših ovir nemoteno vršili. Morda bodo za svoje junaštvo dobili primerno odklovanje. Da se pa samega sebe postavi v dobro luč, je Pahornik dr. Lajnišiču pripovedoval, da je sam ob priliki prodiranja nemških tolpa na Koroškem dal razpostaviti oborožene straže in da je na ta način zavaroval naprave pred morebitnimi napadi. Poizvedovanje sodruga Tokana je dognalo, da na celi Fali živemu krstu ni nič znanega o takem ukrepu. Take in druge anekdote si je pustil gospod okrajni glavar dr. Lajnišič natveziti! Dokazovanje, da je absolutno nemogoče izhajati delavcem pri takih plačah, ni pri njem nič zaleglo. Blagor zagrizenega nemškega nacionalca Pahornika je bil okrajnemu glavarju tako pri srcu, da je bil tudi pri pogajanjih na glavarstvu dne 21. julija t. l. za vsa dokazovanja delavcev gluhi in slepi in da je popolnoma zapadel sugestiji eksponenta francoskega in švicarskega velekapitala. Gorje tebi, delavstvo, če bodo o tvojem eksistenčnem vprašanju odločevali taki »narodni« glavarji kakor je gospod dr. Lajnišič. Kako je bilo pri točki o enkratnem nabavnem prispevku? Najprej je okrajni glavar govoril v prid delavcem, kakor hitro pa je opazil, da zastopniku podjetja gospodu Pahorniku stvar ne ugaja, je takoj svoje mnenje izpremenil in je začel dokazovati, da delavci do nabavnega zneska oziroma prispevka niso opravičeni, ker so le od danes do jutri pri tem podjetju. Da so ti delavci nepotrebni nabavni znesek že davno zaslužili in ga res nujno potrebujejo, na to se navzlic dokazovanju delavcev ni oziral. Govorjenje ter obnašanje gospoda okrajnega glavarja je bilo silno mučno. Iz vsega je bilo posneti, da gospoda, bodisi slovenskega ali nemškega kalibra, ne pozna nobenih obzirov, kadar gre za delavce. Borih 30 odstotkov, za katere se je velikodušno izrekel gospod glavar, niti ne zadostujejo za pokritje podražitve živil od strani obrata s prvim julijem. In kakor čujemo, namerava gospod Pahornik onim delavcem, ki vživajo naturalno stanovanje na račun v očigled malenkostnega poviška na plači zaračunavati tudi stanoarino, kurjavo itd. tako, da delavcem faktično več vzame kakor znaša povišek. Ne vemo, če namenoma ali iz hudobije se je delavcem v obratni kuhinji začelo kuhati še slabše kakor prej, dasi se jim od prvega julija za »hrano« veliko več od plače odteguje. Vsekakor se je »nepristranski« okrajni glavar dr. Lajnišič izkazal slabega posredovalca. Strokovne organizacije se bodo premislile preden bi se še kdaj obrnile nanj. Gospoda je pač gospoda! Zato pa je tudi stari pregovor »Vrana vrani očesa ne izkljuje« še vedno resničen.

Delavstvo tovarne testenin tvrdke Franc v Mariboru se poteguje za povišanje svojih dohodkov — opravičeno. Delavke, katerih je v tovarni 57, imajo plače, ki nikakor niso zavidanja vredne, 3 do 6 K na dan, to je vse, kar dobivajo. Moški, katerih je le 7, tudi dosti boljše niso plačani. Kako naj ti ljudje ob takih plačah izhajajo, nam je uganka. Vrhutega je gospod Franc mož, za katerega zakoni in vladne naredbe očitno ne veljajo. Pri njem se namreč še vedno dela po 9 ur na dan! Prosimo merodajne faktorje, da fabrikanta Franca pouče, da so zanj vladne naredbe ravnotako veljavne kakor za vsakega drugega. Zlasti obrtno nadzorništvo naj bi odredilo, da gospod Franc plača delavstvu ves čas, kar so delavci delali, več kakor 8 ur dnevno kot nadure s 50 % doplačilom. Oblastnije so gluhe in slepe za vse to, kar uganiajo posamezni mogotci

v Mariboru, tem bolj pa preganjajo železničarje in druge delavce, ki jih denuncira ovaduško zvezarstvo.

Nedolžna žrtev nesramnega denuncijanta! Burnik Josip, vrtalni mojster v Zabukvci pri Celju, je bil dne 10. t. m. izpuščen iz preiskovalnega zapora, v katerem se je nahajal radi hudodelstva volunstva vsled ovadbe nekega, njemu popolnoma neznanega človeka Franceta Štajerja. Ta ovadba pa se je izkazala kot popolnoma brez podlage. Upamo, da že poznanega voluna Franca Štajerja, tolmača pri italijanskih karabinerjih, ki je v svoji zlobnosti nedolžno žrtev, g. Burnik Josipa, za 10 dni v zapor spravil, zadene pravična kazen.

V Štorah je zmeraj kaj novega, a pisati ne moremo vedno. Pri našem rudniku že štirinajst dni nimajo smodnika, ker se premalo brigata podjetnik in obratni vodja zanj, in še takrat, če ga kaj dobimo, ga je komaj po 25 kilogramov. Obratni vodja pošilja stare rudarje, ki že delajo po 20 let v jami, na delo zunaj jame, svoje priljubljenice pa pošilja v jamo. Delavci zunaj jame pa morajo nositi hlode po pol ure daleč, kar so prej opravljali voli in konji. Hlode pa morajo nositi, po tleh rižati jih ne smejo. Da je delo še bolj otežkočeno, je postavil na vsakih pet delavcev po enega paznika, in zahteva, da bi nosili hlode po trije delavci, ko jih nosi komaj po šest. Prav srčno tudi želi obratni vodja, da bi volili za odbornika človeka, ki ga ima sam rad, da bi nas pomagal strahovati. Tukaj se je pa vodja zmotil. Mi že sami poznamo naše prijatelje tovariše. Obratnemu vodji pa bi le svetovali, da naj se bolj briga za rudarstvo, da se bo bolje razvijalo.

Rechtsanwalt g. Dr. Oskar Orosel, Marburg, namreč advokat Dr. Orosel v Mariboru nam pošilja naslednji popravek na notico, ki smo o njem objavili: Uredništvu lista »Delavec« v Ljubljani.

Nanašajoč se na pod nadpisom »Možakarji pa taki« v Vašem listu z dne 28. junija 1919 izišlo notico, v kolikor se tiče mene, blagovolite priobčiti sledeči popravek:

Neresnično je, da dosežem rekord v izkoriščanju delavstva, ker plačujem delavce kvečjemu po 4 krone na dan. Res je temveč, da imajo drvarji in majerji brezplačno rabo, stanovanjskih hiš z gospodarskimi poslopji, hlevi, polji, travniki in razun tega dobivajo drva, tako, da si na pr. moj majer redi na pripuščnem mu zemljišču 8 do 9 goved, mnogo ovac in več svinj.

Res je, da dobivajo moji drvarji akordne mezde in zaslužjo najmanj 20 K na dan.

Kadar pa izjemoma ti moji uslužbeneci opravljajo kaka druga poljedelska dela, na pr. košnjo, prejemajo razun tega 5 K na dan in 1 liter mošta, ki ga sam plačam po 2 K 20 vin.

Spoštovanjem

Dr. Oskar Orosel s. r.

Maribor, dne 14. julija 1919.

Na zahtev gospoda doktorja bomo odgovorili prihodnjič.

Iz strokovnega gibanja.

Osrednje društvo stavbinih delavcev sklicuje na dan 15. avgusta t. l. v Ljubljano izredni občni zbor, na katerem se bodo polagali računi in poročalo o delovanju za prvo polletje. Vabijo se vse podružnice, da po možnosti pošljejo na to zborovanje vsaj po enega delegata. Stroške za delegacijo nosijo podružnice same.

Člani osrednjega društva stavbinskih delavcev se z ozirom na bližajočo zimo opozarjajo, da bo Osrednji odbor skušal svojim članom preskrbeti potrebno usnje zanje in njihove svojce po znižani ceni. Bližje se naznani na izrednem občnem zboru dne 15. avgusta v Ljubljani.

V Celju se je dne 13. julija v gostilni »Ban Jelačić« vršil dobro obiskan shod živilskih delavcev, na katerem je poročal sodrug Leskovšek. Po poročilu je bila sprejeta resolucija tičoča se vladajočih razmer v živilskih strokah zlasti pekovski v Celju.

Obvestila.

Domači pregled.

V Trzinu na Gorenjskem osnujejo delniško družbo, ki bo upostavilo podjetje za izdelovanje celulujda. Družbina glavnica bo znašala 4.000.000 kron.

Sol — zopet dražja. Kilogram soli stane sedaj 1 K 70 vin.

Drva. V Zagrebu stane seženj drv K 450, v Belgradu K 900, v Ljubljani K 180. Če je že pri nas cena drvam horendna je v Zagrebu in Belgradu naravnost fantastična. Kmalu bo zima tu, denarja med delavstvom ni, veselite se siromaki! —

„**Državna posredovalnica za delo.**“ Podružnica za Ljubljano in okolico. — V preteklem tednu od 20. julija do 26. julija 1919 je iskalo delo 143 moških in 68 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 190 moških in 38 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 90. Pri vseh podružnicah „Državne posredovalnice za delo“ je od 1. januarja 1919 do 26. julija 1919 iskalo delo 11.063 delavnih moči, delodajalci so iskali 9808 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 3383. Delo iščejo: pisarniške moči (642), trgovski sodrujniki in sodrujnice (224), pisarniški in uradni sluge (218), služkinje in kuharice (185), natakariji, natakarike, peki, mlinarji, mesarji, dninarji, dninarice, hišniki, poljski in tovarniški delavci in delavke, strojni ključavničarji, mehaniki, elektrotehniki, monterji, šivilje, mizarji, sedlarji, strojniki, kurjači itd. Delo je na razpolago: služkinjam (119), težakom, hlapcem (101), poljskim in vinogradnim delavcem in delavkam, pletarjem in pomožnim delavcem in delavkam v pletilni delavnici, gozdnim delavcem, mizarjem, zidarjem, tovarniškim delavcem in delavkam, ključavničarjem, cestnim delavcem, slikarjem, usnjarem, žagarjem itd.

Državna posredovalnica za delo v Ljubljani naznaja, da je za enkrat ustavila vse Transporte delavcev izven ozemlja Slovenije, torej tudi rudarjev v Vojvodino.

Državna posredovalnica za delo je otvorila dne 21. t. m. »Podružnica za Celje in okolico« s sedežem v Celju, Glavni trg. Njen delokrog se razteza na okrajna glavarstva Celje, Brežice, Konjice, Mozirje in Slovenji Gradec. S tem je dobil končno tudi južni del slovenske Štajerske ta prepotrebni zavod, kar je bila že dolgo vroča želja prizadetih krogov. Upamo, da se bo te nove podružnice »Državne posredovalnice za delo« posluževalo prebivalstvo v najizdatnejši meri. Interesenti iz navedenih glavarstev se v vseh zadevah, ki se tičejo posredovanj obračajo odslej izključno le na imenovano podružnico. Uradne ure za sitanke so vsak dan od 9—12 in od 2—4 razun ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne. Posluje brezplačno.

V Belgradu so za živež na trgu in hotelih določili maksimalne cene. Posledica tega je, da v Belgradu kar naenkrat

vsega primanjkuje, dasi je pred tem za drag denar bilo vsega v obilici. Radoveani sino, če bodo belgrajske oblasti imele toliko poguma, da z navijalci cen posteno obračuraje

Osrednji urad za razdeljevanje premoaga osnujejo v Belgradu. Gorje naši industriji v Sloveniji, ako bo navezana na nakazila premoaga iz Belgrada.

Vrelce nafte in petroleja so našli v Buevici pri Lipici v Slavoniji. Kakor se poroča so vrelci jako izdatni. Potemtakem bi torej v Jugoslaviji imeli vsej nekaj svojega petroleja. Iz gospodarskega vidika je lasten petrolej važen, ker denar zanj ne gre v tujino.

Letno glavno skupščino sklicuje „Opći radnički savez“ za Hrvaško in Slavonijo. Vršila se bo 17. avgusta t. l. v Zagrebu. Na dnevnem redu so sledeče točke: 1. Poročila: a) tajnika, b) blagajnika, c) nadzorstva. 2. Ujedinjenje strokovnega pokreta v Jugoslaviji. 3. Tarifna politika. 4. Delavska zakonodaja. 5. Volitev upravnega odbora in nadzorstva. 6. Razno.

Usnje je dandanes predmet, ki mora po proračunih tovarnarjev hote ali nehote prinesiti znatno pomnoženje imetja itak že zelo bogatih fabrikantov. Če govoriš o tovarnarju usnja, govoriš o milijonarju. Vsi ti gospodje brez izjeme so si med vojno nagrabili denarja več kakor vsak drugi verižnik. Pšenica pa gre tem gospodom še sedaj v klasje. Usnje so podražili za več kakor sto odstotkov. Popolnoma opravičeno se je izrazil neki tovarnar usnja, češ, „sedaj obogateti ali pa nikoli“. Eksistenčno vprašanje usnjarskih delavcev je za to gospodo postranskega pomena, glavno jim je svoj lastni jaz. Delavci naj hirajo, naj stradajo, glavno jim je njih žep. O hvaležnosti napram delavstvu seveda ni nobenega govora. Nasprotno poznamo fabrikanta, ki bi znal biti prav spreten dompter (krotitelj zveri). Njegova priljubljena navada je od nekajd bila, prijeti po dva delavca za vrat in butati enega ob drugega. Klofute in drugi udarci so vedno bili na dnevnem redu. Dasi sam rojen Slovenec, so njegove priljubljene psovke „veriluchter vindišer Hund“, „vindiše pakaš“, „faules vindišes Gesindel“ itd. Delavke so bile pri njem vedno le „proklete knuze“. Zanašajoč se na svojo telesno silo, je ruske vjetnike pretepaval, kakor bi se ne smela pretepavati niti žival. Pri vsem tem jih je mučil z lakoto tako, da so reveži jedli surove ušesa živalskih kož!! Skratka, godile so se v tej usnjarni stvari, ki kriče do neba. Zastonj jo iščeš besede, s katero bi to fabrikantovsko početje bilo mogoče dovelj krepko označiti. In zopet se nehote vprašaš, kako to, da se nedolžne delavce preganja, tako renegatsko bestijo se pa pusti lepo pri miru.

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem svojim tovarišem usnjarem za naklonjeno mi denarno pomoč v znesku K 106. Ivan Sagmajster, Laško.

Svetovni pregled.

Poslanci bivše srbske narodne skupščine. Sedaj imamo, kakor znano, začasno narodno predstavništvo. V trenutku, ko se je izvršilo ujedinjenje vseh sedanjih pokrajin države SHS, je bivša srbska skupščina prenehala. Gospodov poslancev te skupščine, v kolikor se niso mogli vrniti v Narodno predstavništvo, je ostalo 80, ki so se povrnili k prejšnjim svojim poslom, oziroma bi se lahko poprijeli teh svojih poslov. Tega jim pa ni treba, ker jim država še danes plačuje za to, ker nič ne delajo in ker s parlamentarizmom nimajo nič več opraviti, dnevne

po 30 dinarjev! Najboljše na stvari pa je to, da gospodje bivši poslanci parlamenta, ki sedaj ne obstoja več, niso zadovoljni s 30 dinarji na dan, temveč zahtevajo za svojo lenobo, ki jo pasejo tam nekje, 50 dinarjev na dan. Ta slučaj je in ostane pravi unikum. Unikum je tudi, da država, ki se pod težo bremen šibi, meče denar ljudem, katerim ni ničesar dolžna. Znesek, ki ga država izplačuje bivšim poslancem parlamenta, ki ne obstoji več, znaša po 30 dinarjev dnevno mesečno 75.000 dinarjev. Vprašanje preskrbe invalidov, vdov in sirot, zavarovanje delavcev za starost, reforma bolniškega zavarovanja, vprašanje bratovskih skladnic rudarjev, nezgodno zavarovanje delavcev itd. itd., vse to še ni rešeno, ker baje primanjkuje denarja, toda peščici lenuhov, ki se poštenega dela očitno boje kakor vrag križa, je naša slavna vlada dosedaj čisto po nepotrebnem vrgla že preko pol milijona dinarjev v žrelo. In ker zahtevajo po 50 dinarjev dnevno, ni izključeno, da jim vlada ugodí, da bodo stroški še večji. Podpirati trote menda ni v interesu države. Sicer pa, če se bo tako gospodarilo, naj se nihče ne čudi, da bo ljudska nevolja še bolj naraščala.

V Nemški Avstriji je socialni demokrat dr. Renner prevzel posle ministra zunanjih zadev.

Posebno sodstvo je vlada odredila za verižnike in druge take lopove. Vsakega verižnika se bo brezobzirno kaznovalo, toda ne pri nas, pač pa — na Angleškem.

V Italiji ne le, da vre, ampak vsi znaki kažejo, da je v ti deželi revolucija na pohodu. Italijanski proletarijat je očitno že sit razdrapanih gospodarskih in političnih razmer, ki so zavladaile v njihovi državi vsled imperialistično kapitalistične politike italijanskih mogotcev. Lahko trdimo, da je prevrat v ti deželi neizogiben in morda ne bo trajalo dolgo, ko bo bila ura odrešenja našim rojakom izpod jarma italijanskih pijavk. Kdo ve, če izgredi proti Jugoslovanom in Francozom na Reki v zadnjem času niso bili uspešni z namenom, da izzovejo vojaško intervencijo Francozov in Angležev v Italiji, da pomagajo italijanskim vladodržcem potlačiti njim tako nevarno gibanje lastnega proletarijata. Vsi znaki pa kažejo, da je prišla antanta sataa v hude škripcé. Kajti na Francoskem in na Angleškem se isto tako javljajo znaki preteče nevarnosti. Perspektiva antantnega imperijalističnega kapitalizma ne vzbujaravno najlepših nad. Vse delo pariške konference se bo razsulo kakor hišica iz kart. Zato jamči proletarijat.

Shodi.

Ruše. Izredni občni zbor podružnice kemičnih delavcev v Rušah se bo vršil v nedeljo, dne 10. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne. Tovariši naj se istega udeleže polnoštevilno.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 31. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 23. tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 24. prispevek t. l. že poravnán. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Leše. Shod rudarjev se bo vršil dne 2. avgusta zvečer.

Črna. Rudarski shod bo v nedeljo, dne 3. avgusta ob pol 12. uri.

Mežica. Tukaj se vrši shod rudarjev dne 3. avgusta popoldne. —

Prostor in uro shodom določijo zapupniki. Na vseh treh rudarskih shodih poroča sodrug Tokan. Tovariši, pridite na shode v polnem številu!

Splošna delavska zveza „Svoboda“ v Ljubljani sklicuje dne 24. avgusta t. l. v dvorani Mahrove šole

Zvezni občni zbor.

Vse podružnice naj pošljejo imena in naslove izvoljenih delegatov najkasneje osem dni pred zveznim zborom. Ravnotako vse samostojne predloge na zvezino načelstvo v Ljubljano.

Vse, kar se tiče delegacij, je razvidno iz društvenih pravil.

Vehove Jakob,
t. č. tajnik.

Dražil Stefan,
t. č. predsednik.

Obvestila:

Delavstvo usnjarne Lavrič v Konjicah je imelo v nedeljo dne 27. t. m. shod, na katerem je sklenilo nasloviti na firmo spomenico, tičoč se zvišanja plač, enkratnega nabavnega prispevka, stanarine in 14-dnevne odpovedne dobe. Na shodu je govoril sodrug Tokan iz Ljubljane. O poteku pogajanj bomo še poročali.

Kočevje. Pritožbe radi razmer v rudniškem konsumu, ki so res škandalozne, smo izročili v prave roke.

Velenje. Poročilo o shodu v Družmirjah smo izročili uredništvu „Napreja“.

Soboslikarji in pleskarji v Brodu ob Savi se nahajajo v stavki. Naj izmed soboslikarjev in pleskarjev v Slavoniji nihče ne potuje v Brod ob Savi.

Izkaz.

Pavšalni prispevek strokovni komisiji za drugo četrtletje 1919 so obračunali: Rudarji K 3325 68 vin., tobačni delavci K 124 98 vin.

Ivan Tokan.

Zaveden delavec in zavedna delavka storita svojo dolžnost vedno o pravem času, ker poznata koristi organizacije, ker vesta, da je organizacija nujno potrebna za dosego boljših delovnih in mezdnih razmer.

Gospodarstvo.

„Jugoslavenski Ekonomista“ u Zagrebu. Taj narodno-gospodarski list, koji već treću godinu izlazi u Zagrebu svake srijede i subote, donša redovito gospodarske članke i vijesti od aktuelne zanimivosti po našu mladu državu SHS. Usljed toga počeo se je „Jugoslavenski Ekonomista“ sve to više širiti u sve slojeve našega troimenoga naroda. A to tim više, što list stoji u svezi sa industrijskim i trgovačkim krugovima u Francuskoj, Engleskoj i Sjedinjenim državama američkim, kao i sa južnim američkim republikama. „Jugoslavenski Ekonomista“ okružio se je već sada sa izabranim suradničkim struč-

njacima narodnog gospodarstva, pa će važnost njegova u blizoj budućnosti po naše političko-gospodarske prilike još više poskočiti. Godišnja pretplata iznaša 60 K, za pol godine 30 K, za četvrt godine 15 K. List je vrlo podesan zbog svoje raširenosti za oglašivanje. Uredništvo i uprava „Jugoslavenskog Ekonomista“ nalazi se u Zagrebu, Zrinski trg br. 1. I. kat.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

RAZGLAS.

Dr. Bogdan Derč ordinira za svoje članov Okrajne bolniške blagajne ljubljanske, in sicer: za noseče, za matere, za dojenice in otroke brezplačno vsak dan od 3. do 5. ure popoldan v Elizabetni bolnišnici v Streliški ulici (za Gradom).

Svojci, ki potrebujejo zdravniško pomoč, zglasiti se morajo prej v blagajnični pisarni na Turjaškem trgu št. 4, prvo nadstropje, oziroma poslati v pisarno svojega zastopnika, in dokazati svojo upravičenost s kako listino (z izpiskom iz rojstne knjige, poročnim listom itd.), da dobe nakaznico, brez katere ordinira zdravnik le v nujni sili. Kadar je ordiniral zdravnik brez nakaznice, poslati je naknadno po nakaznico.

V Ljubljani, dne 22. julija 1919.

Načelstvo.

Naročajte in širite „Naprej!“

Zahlevajte

samo pristno „Hif“ kremo ki je radi svojih sestavin najbolja in zajamčena ter domači izdelek. Zaloga na debelo:

Oroslav Čertalič,
Resljeva cesta 20.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciškanska ulica št. 6.

registrirane zadruga z omejeno zaveto.

Tiskovine za šole, španstva in urade. Najmoderneje plakate in vablila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

KAJO DELIČ

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 4.

prporoča svojo

draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila, kakor tudi za vsa zlatarska dela, pozlačenje posrebrnjenje itd.

Ivan Jax in sin

Ljubljana Dunajsta c. 17.

prporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za ple-
tenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in
obrt. Pisalni
stroji Adler.
Vozna kolesa.

Ceniki se debe zastonj in franko.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	delj.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	11 — 1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10 — 1/11		Turjaški trg št. 4.
	2 — 3		Franciškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	11 — 3/12		Hilšerjeva ul. 12.
	1 — 2		Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraljher splošno zdravljenje	1 — 3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščinina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Miš, podgana, ščurka, ščurki in vos mrčes mora poginiti, ako porabljaš moja

najbolja, izkušena in povsod hvajljena sredstva. Za podgane in miši K 6; poljske miši in ščurke K 6 — Osobito jaka tinktura za ščurke K 6; uničevalec moljev K 3; prašek proti mrčesom K 250 in K 5 —, tinktura proti ušem pri ljudeh K 3 —, mazilo za uši pri živalih K 3 —; prašek za uši v obleki in perilu K 3 —; prašek proti pernini ušem K 3 —; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

za od za eksport

M. JON AER, Zagreb 6.

Petrijska ulica št. 3. III.